

მ წ ე მ ს ი

ო ზ ი ც ი ა ლ უ რ ი გ ა ნ ე ო ზ ი ლ ე ბ ა .

განჩინება უწმ. სინოდისა.

უწმიდესმა სინოდმა, დაინახა რა მასში წარმოებულ საქმეებისაგან, რომ ზოგიერთი მონასტრები აგზანინან დაბეჭდილ განცხადებას, რომლებშიაც მოხსენებულია მიცვალებულთა მოსახსენებელი ნიხრი და სცნობს-რა, რომ ამისთანა საშუალება მონასტრის შემოსავალთა მოსაპოვებლად უკანონო და დამამცი-რებელია კეთილმსახურ ქრისტიანეთა პატივისცემისა წმიდა მონასტრებისადმი, საჭიროდ რაცხს გამოაცხადოს სასულიერო უწყების საყურადღებოდ, საეკლესიო უწყებებში დაბეჭდით, რომ შემდგენისათვის მონასტრების წინამძღვრებმა არ დაბეჭდონ ასეთი მოწოდება მონასტრების სასარგებლოდ შეწირულე-ბათა შესახებ, რომელშიაც ნაჩვენებია იქნეს მიცვა-ლებულთა მოსახსენებელი ნიხრი, წინააღმდეგ შემთხვევაში, ამ განკარგულების აღუსრულებლობისათვის, დამნაშავენი მიეცემიან პასუხისგებაში.

ა ნ გ ა რ ი შ ი

საქართველოს მეფის წმიდა დავით აღმაშენებლის სახელზე დაარსებული ძმობისა ქუთაისის სასულიერო სასწავლებლის ღარიბ მოწაფეთა დასახმარებლად 1893 წ.

დღეს, როცა საქართველოს მართლ-მადიდებელი ეკლესია დღესასწაულობს საქართველოს მეფის წმ. დავით მე-3 აღმაშენებელის ხსენებას, შესრულდა მეორე წელიწადი, რაც აქ ზეციური მფარველის სახელობაზე დაარსებულია ძმობა ქუთაისის სასულ. სასწავლებელთან ამ სასწავლებლის ღარიბ მოწაფეთა დასახმარებლად, მისი მაღალ ყოვლად უსამღვდელო-

ესობის იმერეთის ეპისკოპოსის გაბრიელის შუამდგომელობით და საქართველოს ექსარხოზად ყოფილის, ხოლო დღეს პეტერბურგის და ლადოგის მიტროპოლიტის, მისი მაღალ ყოვლად უსამღვდელოესობის პალლადის ლოცვა-კურთხევითა.

ამ საანგარიშო წელში ძმობის კასაში შემოვიდა სულ 1047 მ. 77 კ. ამ ჯამს შეადგენს: 1) 796 მ. 77 კ., რომელიც შემოვიდა 1892 წელს გვირგვინაკების და შენდობის ფურცლების ვასყიდვისაგან, რომელიც მიემატა ამ საანგარიშო წელში ძმობის თანხას, თანახმად სასწავლებლის წესდების 22 § მისი ყოვლად უსამღვდელოესობის, იმერეთის ეპისკოპოსის გაბრიელის ნება დართვით (ქურ. 18 აპრ. 1893 წ.); 2) იმერეთის ეპარქიის საბლალოჩინო მზრებელგან: კულაშისაგან 70 მ. და ჩხარისაგან 25 მ. 3) მღვდლის დარისპან ბარათაშვილისაგან 10 მ., იმერეთის ეპარქიალური კანცელარიის მდივნის გრასტი თუთბერიძისაგან 6 მ., სასწავლებლის ექიმის მიხეილ ძნელაძისაგან 6 მ., სასწავლებლის საპატო მზრუნველის მიხეილ შენიღერისაგან 5 მ., სასწავლებლის ზედამხედველის ალექსანდრე იაროსლავისაგან 5 მ., დეკანოზების გაბრიელ ცაგარეიშვილის და რაქდენ გიგაუროვისაგან სამ-სამი მ., ქუთაისის კლასიკური გიმნაზიის მასწავლებლის ანტონ ილიენკოსაგან 3 მან., ამავე გიმნაზიის კლასის მასწავლებლის თანაშემწის ალექსანდრე მიტლიარსკისაგან 3 მ., ქუთ. სასულიერო სასწავლებლის მასწავლებლებისაგან: დავით ჩიმაკაძისაგან 3 მ., მღვდლის მელიტონ ცაგარეიშვილისაგან 3 მ., მიხეილ კვალციეისაგან 3 მ., ილ. მატარაძისაგან 3 მ., ვასილი ვასილიეისაგან 3 მ., ნიკოლოზ მალრადისაგან 3 მ., ანთიმოზ გორგაძისაგან 3 მ., ივანე გეორგაძისაგან 3 მ., მიტრაფონე ფხაკაძისაგან 3 მ., იოსებ სანებლიძისაგან 3 მანეთი, ქრისტეფორე უღრელიძისაგან 2 მ., დავით დათოშვილისაგან 1 მ., ესტატე ლამბაშიძისაგან 1 მანეთი, კორნელი მალრადისაგან 1 მ., და სასწავლებლის

ალმზრდელის გერმანე ჯაჯანიძისაგან 1 მ., მღვდლის თომა ლუკლაძისაგან 3 მ., მღვდლის ლუკა მალრადისაგან 3 მ., მღვდლის იოსებ კირაქაძისაგან 1 მ., საეკლესიო-სამრევლო სკოლების მასწავლებლებისაგან: მიხეილ ზუპატაშვილისაგან 1 მ., ბესარიონ ვაშაძისაგან 1 მ., ტრიფონ სანებლიძისაგან 1 მანეთი, ბესარიონ ციციშვილისაგან 1 მ., ვასილი არევაძისაგან 2 მ., და სასწავლებლის ზედამხედველის თანამშრომლის ივანე გაფრინდაშვილისაგან 3 მ. და 4) 60 მ. შემოვიდა მოგება სასწავლებლის საპატოი მზრუნველის მიხეილ შნიდერისაგან ძმობისადმი შემოწირული სხვა და სხვა სასწავლო ნივთების და სახელდობრ რეველების, საწერი ქაღალდის, საწერლების, ყარანდაშების, კალმების და ტარების გასყიდვისაგან.

გარდა ამ ფულით შემოწირულებისა ამ საანგარიშო წელში იყო კიდევ სხვა გვარი შემწეობაც ძმობის სასარგებლოდ. 1) დეკანოზმა დავით ლამბაშიძემ არა ერთ გზით დაბეჭდა თავის საკუთარს სტამბაში ძმობის ანგარიშები, მოწოდება სხვა და სხვა პირთადმი, რათა მათ აღმოეჩინათ შემწეობა ძმობისათვის და სხ. და 2) ხრეთის ერთკლასიანი სამრევლო-საეკლესიო სასწავლებლის მასწავლებელმა ბ. საყვარელიძემ შემოსწირა 60 კალი დაბეჭდილი ბლანკები, რომ ამ ბლანკებზე მისცენ მოწმობა მასწავლებლობის წოდების მაძიებელთ, რომელთაც თავის სურვილისამებრ უნდა შესწირონ ძმობის სასარგებლოდ, რამდენიც სურთ.

ზემოთ აღნიშნული ფულების გარდა ამ საანგარიშო წელში ძმობის განკარგულებაში იყო წარსული წლიდან დარჩენილი ფული 602 მ. 4 კ., რომელიც ზემოთ აღნიშნულ ფულებთან ერთად შეადგენს 1649 მ. 81 კ.

ყველა იმ პირთაგან, რომელთაც ამ 2 წლის განმავლობაში ფულები შესწირეს ძმობის სასარგებლოდ, თანახმად ძმობის წევრებისა, იწოდებიან: ა) ძმობის საპატოი წევრად და მფარველად მისი ყოვლად უსამღვდელოესობა გაბრიელი, ეპისკოპოსი იმერეთისა; ბ) საშუღამო წევრებად ძმობისა: ქალაქ ქუთაისის ეკლესიების ბლადოჩინი მღვდელი ნესტორ ყუბანეიშვილი და საპატოი მზრუნველი ქუთ. სასულიერო სასწავლებლისა მიხეილ ივ. შნიდერი და 3) ნამდვილ წევრებად ითვლებიან ყველანი, რომელთაც შემოაქესთ ძმობის სასარგებლოდ ყოველ წლობით არა ნაკლებ სამი მანეთისა, ხოლო დანარჩენნი იწოდებიან

თანამგრობო წევრებად, ყველა შემწირველ პირთა რიცხვი ასამდეა (ნამდვილი და თანამგრობო წევრთა რიცხვი სისწორით არ არის ნაანგარიშევი იმის გამო, რომ ზოგიერთი ბლადოჩინები, როცა ფულებს ადგენენ ძმობაში, არ აცხადებენ სახელდობ არც იმ პირთ, რომელთაც შესწირეს ფულები ძმობის სასარგებლოდ და არც შეწირულების რაოდენობას).

ამ ზემოთ აღნიშნული ფულებიდან საანგარიშო წელში დანახარჯა ლაზიბ მოწაფეთა შესაწინებლად 864 მ. 13 კ., და სახელდობ: მიეცათ შემწეობა ფულით: 1) შესანახი ხარჯის გასასტუმრებლად შემდეგ მოწაფეთა: ელადიმარ კინწურაშვილს 54 მან., კსენაფონტ ხარაიძეს 27 მ., იოსებ წერეთელს 48 მ., კონსტანტინე ჩაჩანიძეს 12 მ., არქიპო კუმბურაძეს 24 მ., იოსებ შავგულიძეს 18 მ., გედეონ კანდელაკს 20 მ., ალექსანდრე საყვარელიძეს (თეთრუაშვილს) 45 მ., მინა მესხს 6 მ., ეკოლე კაციტაძეს 9 მ., პორფილე ბოკორიშვილს 12 მ., ივანე ჩლაიძეს 15 მ., ალექსანდრე გეორგაძეს 21 მან., კონსტანტინე მაჭარაშვილს 9 მ., ვარლამ მესხს 21 მ., იპოლიტე უკლებას 9 მ., იასონ მხათრიშვილს 9 მ., რაქდენ არსენიძეს 30 მ., ილია აბაზაძეს 6 მ., ონიფანტე ხარაიძეს 12 მ., სევერიანე შუბლაძეს 8 მ., პარმენ ჩაჩუას 4 მ., 2) სასწავლო ფულების გადასახდელად კონსტანტინე ტყეშელაშვილს 15 მან., და იოსებ მგალობლიშვილს 7 მ. 50 კ., და 3) რამდენიმე ლაზიბ მოწაფეთ, რომელთაც კარგად შეასრულეს სწავლა ხსენებულს სასწავლებელში და გაგზავნილ იქმნენ თბილისის სასულიერო სემინარიაში, რომ თბილისში პირველ თვეებში საშუალება ჰქონებოდათ ცხოვრებისა: გიორგი სოხაძეს 40 მანეთი, კორნელი კეკელიძეს 40 მ., ექტორ ფანჩულიძეს 30 მ. და ილია ჯინჭველაშვილს 15 მ.; 4) დანიხარჯა მათდის და ტილოს სასყიდელად, რომ საზაფხულო და საზამთრო ბლუზები, ფეხსაცმელები, საცელები, ქულები, წულები, სასწავლო და საწერი ნივთების და ტანთსაცმელების შესაკრავად სულ 297 მ. 63 კ. აქედან მიეცათ საზაფხულო ბლუზები და შალვარი თითო რწყვილი შემდეგ მოწაფეთ: აკვასინ კანდელაკს, კონსტანტინე შეკლაშვილს, აბესლომ ლვალაძეს, გედეონ კანდელაკს, სიმონ ტყეშელაძეს, ელევთერ ლვალაძეს, კონდრატი ნინიკაშვილს, პანტ. ჩიკვინიძეს, ერასტი კინწურაშვილს, მიხეილ გურგენიძეს, დიონისე თუთბერიძეს, რაქდენ არსენი-

დეს, ლუკა ტყემალაძეს, ნესტორ გვორგაძეს, კალ. გოგოშაძეს, ლაერენტი სარალიძეს, ბართ. კუხიანიძეს, მელიტონ ჭეიშვილს, გიორგი ჭუმბურიძეს, ბ. ბაკურაძეს, ვარლამ მესხს, ათანასე ჯვარციშვილს, კონსტანტინე გორგაძეს, სიმონ მერმონიშვილს, გრ. რობაქიძეს, გრიგოლ კელენჯერიძეს, ვიქტორ ლომიძეს, გერვასი ჭუმბურიძეს, კსენ., ონიფანტე და ანდრო ხარაიძეს; ბ) საზამთრო ბლუზები და შალვარი თითო რწყვილი: მინა მესხს, კირილე ფანცხავას, პარმენ ჩიჩუას, მიტრაფონე მშვენიერაძეს, იულონ ჩლაიძეს, მიხეილ გელიეშვილს, ელადიმირ მაჭარაშვილს, სიმონ ჯაოშვილს, გრიგოლ რობაქიძეს, რაქდენ არსენიძეს, ან. კანდელაკს, სერგი ბოჭორიშვილს, ივანე გვორგაძეს, გვორ. ქებულაძეს, იოსებ შავგულიძეს, არქ. ჭუმბურიძეს, დიონისი თუთბერიძეს, გედეონ კანდელაკს, სიმონ მერმონიშვილს, ლუკა ტყემალაძეს, ალექსანდრე შერვაშიძეს, იულ. ჩიბაკაძეს, ელადიმერ კინწურაშვილს (ქუდი, საცვალი და წულეები), ვიქტორ ფანჩულაძეს (ქუდი და წულეები), ლაერენტი კროკს (ქუდი და წულეები), გერგ. ჭუმბურიძეს (წულეები), ელეთერ დვალაძეს, ნესტორ გვორგაძეს, პიმენ არაბიძეს, პანტ. ჩიქვინიძეს, ანდრო ლანთაძეს, მინა მესხს, სერგი გავაშიძეს, ვარლამ ლომიძეს, ივანე კანდელაკს, სერგი ტოგონიძეს, ლუკა ტყემალაძეს, გარ. მშვენიერაძეს, ამგროსი ბებურიშვილს, სევერიანე ძიმისტარაშვილს, არჩილ კვინიკაძეს, პოლიევკტ ჯვარიშვილს, ალ. ლორთქიფანიძეს, ვალ. შავგულიძეს, ათანასე ჯვარიშვილს, კოსტ. ჭუმბურიძეს, ილია ნუცუბიძეს, იოსებ წერეთელს, ანებოდისტე ბახტაძეს, ანდრო კეკელიძეს და ივანე ბახტაძეს, და ვ) ორი რწყვილი საზამთრო ბლუზი და შალვარი: ვარ. კუხიანიძეს, მელიტონ ჭეიშვილს, კონსტანტინე გვორგაძეს, ელ. კინწურაშვილს, გიორგი ჭუმბურიძეს, აპოლიტე უკლებას, ეკოლე კაციტაძეს, ვიქტორ ლომიძეს, ვარლამ მესხს, ბაგრატ ბაკურაძეს, სიმონ ტყემალაძეს, სერაფიონ გაბუნიას, პოლიკ. კინწურაშვილს, ილია აბაზაძეს, სიმონ კაციტაძეს, ლონგინ ბებურიშვილს,

სევერიანე კეკელიძეს, გრიგ. კელენჯერიძეს, გერვასი ჭუმბურიძეს, ლაერენტი სალარიძეს, ეგენი გაბუნიას, ვიქტორ ჭუმბურიძეს, პოლიევკტ და კალისტრატე გავაშიძეს, კსენ. ხარაიძეს, ერასტი კინწურაშვილს, სევერიანე შუბლაძეს, კონსტ. შველაშვილს, კონსტ. დალაქიშვილს, ალექსანდრე გვორგაძეს, ონიფანტე და ანდრო ხარაიძეს, და დ) მიეცათ სასწავლო და საწერი ნივთები: ელადიმერ კინწურაშვილს და ილია ნუცუბიძეს.

ზემოთ აღნიშნული სია გეჩვენებს, რომ ა) მიეცათ შემწეობა ფულით 28 მოწაფეს, სულ 566 მ. 50 კ. და ბ) მიეცათ ტანთსაცმელი, ფეხსაცმელი და სასწავლო ნივთები 114 მოწაფეს, რომელთაგან 32 მოწაფემ მიიღო ორ-ორი რწყვილი ბლუზა და შალვარი; ყველა ამებზე დახარჯა ძმობის რჩევამ 297 მ. 63 კ. სრულიად ამ საანგარიშო წელში დაიხარჯა 864 მ. 13 კ. ხოლო შემდეგი წლისათვის რჩება ნაღდი ფული 785 მ. 18 კ.

თუ ყოველივე ამებზე მივიღებთ: სახეში, ამ საანგარიშო წელში ძმობის მოღვაწეობა ძლიერ ნაყოფიერი იყო როგორც შემოსული შეწირულებით ისე იმ მოწაფეთა რიცხვით, რომელთაც შემწეობა მიეცათ ძმობისაგან, თუ ამასთან იპასუხ მივიღებთ სახეში, რომ ზოგიერთ წევრთ ძმობისას ჯერეთ კიდევ არ შემოუტანიათ ხვედრი საწევრო ფული და გარდა ამისა იმერეთის ეპარქიის სამღვდლოების დებუტატთა მე-XXXI კრებამ უკვე მოსპო ყოველ წლობით აღნიშნა 300 მ. ღარიბ მოწაფეთა დასახმარებლად, ვინაიდან სასწავლებელში დაარსდა ძმობა. ზემოთ აღნიშნულ შეწირულებათა წყალობით ძმობის რჩევამ, როგორც ეს სჩანს ზემოთ აღნიშნულისგან, 150 მოწაფე შემოსა თუმცა უბრალო, მაგრამ შესაფერი და წმინდა ტანთსაცმელით, ბევრი დაიფარა შიმშილისაგან, დაენიშნა რა მათ ხარჯის ფული და ბევრ მათგანს შემწეობა აღმოუჩინა ძლიერ გასაჭირ დროს. ამგვარ მოწაფეთა გუნდს ეკუთვნის როგორც ისინი, რომელთათვის ძმობის რჩევამ თავის დადგენილობით

ყოველად სამღვდელთა იმერეთის ეპისკოპოსის გაბრიელის დამტკიცებით შეიტანა სასწავლო ფული, ისე ისინი განსაკუთრებით, რომელთაც ძმობის შემწეობით შეძლება მიეცათ გავრცელებიან სწავლა ხსენებულს სასწავლებელში სწავლის დამთავრების შემდეგ თბილისის სასულიერო სემინარიაში, რომელთაც მიეცათ ძმობიდან ფული, რომ პირველ თვეებში ეცხოვრათ თბილისში. როცა ძმობა დახმარებას უწყევლა ღარიბ მოწაფეთა, სახეში ჰქონდა, რომ ამ შემწეობით გაეუმჯობესია მათი საბრალე ცხოვრება, ამავე დროს ამ მოწაფეთ შესაფერი წარმატება გამოიჩინათ სწავლაში.

ძმობის რჩევა, რომელმაც ამდენი შემწეობა აღმოუჩინა სასწავლებლის ღარიბ მოწაფეთა, თავის მოვალეობადა სთელის გულითადი მადლობა უძღვნას: ა) მის ყოველად უსამღვდლოესობას, იმერეთის ეპისკოპოსს გაბრიელს, როგორც პირველს მფარველს და საბატო წევრს, რომელიც ყოველთვის მამობრივ მფარველობას უწყევს საზოგადოთ ღარიბთ და კერძოდ ამ სასწავლებლის მოწაფეთა. შემდეგ ბ) ძმობის რჩევა თავის წმიდა მოვალეობად რაცხს გულითადი მადლობა გამოუცხადოს სასწავლებლის საბატო მზრუნველს მიხეილ ივ. შნიდერს, რომლის შემწეობით დახმარებას უწყევს არა მარტო ღარიბ მოწაფეთა, არამედ ამ სასწავლებლის ყველა მოწაფეებს. პატივცემული მიხეილ ივან. შნიდერი ღირსია ამ მადლობისა, როგორც ნიეთიერი შემწეობისათვის, ისე განსაკუთრებით იმ სამადლო საქმისათვის, რომელიც შეეხება ამ სასწავლებლის მოწაფეებს სარწმუნოებრივ-ზნეობრივის მხრით. მიხეილ შნიდერმა სწორეთ ამ ჩვენი დღესასწაულობის დროს გაამდიდრა ჩვენი სასწავლებლის წიგნთ-საცავი, რომელსაც შესწირა სარწმუნოებრივ-ზნეობითი შინაარსის წიგნები, რომელნიც დღემდის სასწავლებლის წიგნთ-საცავში არ ყოფილა და ამ შეწირულებიან დახარჯა 300 მანეთამდე. ამ უხვი შეწირულებით მან ჰქმნა რიტად დანერგა ის წმიდა, გონიერი და კეთილი თესლი, რომელიც ჩაინერგება რა ბავშვების უმანკო

სულში, შემდეგში შეიქმნებიან იგინი მორჩილი და გამგონე შეილნი მართლ-მადიდებელი ეკლესიისა, ჰქმნატი მოსამსახურე მეფისა და სამშობლოსი, კეთილნი მამანი ოჯახობისა და საზოგადოების სასარგებლო წევრნი. დაბოლოს ძმობის რჩევა თავის გულითად მადლობას სწირავს ძმობის ყველა დანარჩენ წევრთ, რომელთაც თავის შეწირულებით დახმარება აღმოუჩინეს ძმობის რჩევას შემწეობა მიეცა 150 ღარიბი მოწაფისათვის, რომელნიც ამ სასწავლებელში იძენენ სარწმუნოებრივ-ზნეობრივ განათლებას თანახმად წმ. მართლ-მადიდებელი სარწმუნოებისა და ეკლესიისა. ყველა ამ პირთა შეწირულება უეჭველად გამოიწვევს მოსწავლე ბავშვების გულში უჯულითადეს მადლობას მათ კეთილმოყოფელთადმი და იგინი მხურვალე გულით შეევედრებიან ზეციერ მამას მათი დღევრძელობისათვის.

ძმობის რჩევა დარწმუნებულია, რომ მოწყალე კეთილშემწირველნი, რომელნიც თანაუგრძობენ ძმობის მოქმედებას, შემდეგშიც არ მოაკლებენ ძმობას თავის დახმარებას და მასთან სხეებასც წააქეზებენ, რომ დახმარება აღმოუჩინონ ძმობას. განსაკუთრებით ღიდი იმედი აქვს ძმობას თქვენი მმ. სულიერნო მწყემსნო, რადგან თქვენი გრძობით საესე სიტყვა არას დროს არ დარჩება უყურადღებოდ თქვენ სულიერ შეილთაგან, რომელნიც პატივს გცემენ თქვენ როგორც თავის მახლობელ წინამძღვართ და მლოცველთ ღვთის ტრაპეზის წინაშე.

ძმობის რჩევას შეადგენენ შემდეგნი პირნი, რომელნიც აღრჩეულიქმნენ, თანახმად ძმობის წესდებისა, საზოგადო კრებისაგან: ძმობის თავსმჯდომარე, ზედამხედველი ქუთაისის სასულიერო სასწავლებლისა, აღ. ან. იაროსლავი, ვიცე-პრეზიდენტი დეკ. ქუთ. მთავარ-ანგელოზის ეკლესიისა რაჟდენ გიგაუროვი, და წევრნი ქუთ. სას. სასწავლებლის მასწავლებელნი: ანთიმოზ გორგაძე და ამბაკო სულაქველიძე, საქმისმწარმოებელი მასწავლებელი ამავე სასწავლებლისა ანდრია ბენაშვილი და ხაზინდარი სასწ. ზედამხედველის თანაშემწე ივანე დაე, გაფრინდაშვილი.

ძმობის რჩევის თავსმჯდომარე ალექ. იაროსლავი.

მწყმეძი

მე ვარ მწყმეძი ეთილი: მწყმეძმან კეთილმან სული თვისი დაჰსდვის ცხოვართათვის. (იოან. 10—11).

ვპოვე ცხოვარი ჩემი წარწყმედული. ესრეთ იყოს სიხარული ცათა შინა, ერითისათვის ცოდვილისა. (ლუკ. 15—4).

მოვედით ჩემდა ყოველნი მაშურალნი და ტვირთ-მამიენი და მე განგისვენო თქვენ. (მათ. 11—28).

№ 3

1883—1894

15 თებერვალი.

შინაბარსი: აფინადაღურა განყოფილება: განჩინება უწმ. სინოდისა. — ანგარიში საქართველოს მეფის წმ. დავით აღმაშენებლის სახელზე დაარსებული ძმობისა ქუთაისის სასულიერო სასწავლებლის ღარიბ მოწაფეთა დასახმარებლად 1893 წ. **ს ა ლ ი ტ ე რ ა ტ უ რ ო გ ა ნ ე ო ფ ა ლ ე ბ ა :** ბ. სოლოვიუვის აზრი საქართველოზე და ქართველებზე. — ქართლ-კახეთის ეპარქიის მთელი სამღვდლოების დეპუტატების კრებისა გამო ქ. თბილისში ოქტომბრის 8—14-დე 1893 წ. დასასრული. — მღვდელთა საყურადღებოთ. — ფსალმუნი დღ (დექსი). — გონების საღაროდამ. — პასუხი ზიარულ პროვიზორს. — სასარგებლო ცოდნა, დარიგება მეფუტკრეობის დაწყებისათვის. — განცხადებანი.

ბ-ნი სოლოვიუვის აზრი საქართველოზე და ქართველებზე.

„დიდი ხანი არ არის მას აქეთ, რაც რუსეთმაც დაიწყო მოღვაწეობა პალესტინაში, ხოლო რუსეთის სამეფოს სამზღვართა შორის არის ერთი ძველის-ძველი საქრისტიანო ქვეყანა, განთქმული და განდიდებული თავის გმირთ მოწამეობით, ამ ქვეყანამ ააესო იერუსალიმი და მისი მიდამონი თავის აღზნებულ საქრისტიანო გრძნობის გამომახატველ ნაშთებით. ეს ქვეყანა საქართველო. მისი კეთილ-მორწმუნე ბერ-მონაზონნი ღვთისა მოღვა-

წვობენ მამა საბას ღიღბულს მონასტერში ათონის მთაზე. ქართველი ბერები იყენენ ამას წინაღ სინას მთაზედაც. იერიის მეფეებმა იერუსალიმის ახლო-მახლო ააშენეს მონასტრები. პროფესორ ცაგარელის გამოკვლევამ დაგვანახვა, რომ იერუსალიმის მონასტრებ შორის ყველაზედ უკეთესი და მშვენიერად მოწყობილია მონასტერი წმიდა ჯვარისა, რომელსაც ერეკლე მეფემ გადაუადა ყოველივე ეკლესიები მე-**XVIII** საუკუნის გასულს. ამ მონასტერს ჰქვია და განაგებს პატრიარქია, მხოლოდ იმიტომ რომ სრულიად შემთხვევით ღვთის იქ აღარ არიან იერიის ბერ-მონაზონნი, არ არიან იმიტომ, რომ წარსულ საუკუნეში თავ-განწირული ბრძოლა და ომი ჰქონდა სა-

ქართველოს სპარსეთისა და ოსმალეთის წინააღმდეგ და ამ გარემოების გამო ვეღარ მიდიოდნენ ქართველი ბერები იერუსალიმს. ხოლო ეს მონასტრები რომ საქართველოს საკუთრებაა, ამის წინააღმდეგ ვერაინ ვერას იტყვის, როგორც არაინ არას ამბობს და არც ღდავს აცხადებს ვინმე იმის გამო, რომ იერუსალიმის პატრიარქიას მიაქვს ის შემოსავალი, რომელიც ამ მონასტრისთვის შეუწირნიათ საქართველოს მეფეთა და დიდებულთ. ეს ასეა და მთელმა საქართველომ კი თითქოს სრულიად არ იცის, რომ რუსეთში არსებობს პალესტინის საზოგადოება. არც იმისი ისმის რამე, რომ სალოცავად დადიოდნენ საქართველოდამ იერუსალიმში ან ქართველი ბერები, ან სამღვდლონი და ან ერის კაცნი. ეს გარემოება მით უფრო გაუგებარია, რომ ქართველთ თითქმის ხელუხლებლივ შეურჩენიათ ის მიმზიდველი თვისებანი, რომელიც ისტორიამ მიანიჭა: ღრმა გრძობა ღმერთის მოსაობისა, მტკიცე ერთგულება ეკკლესიისა, ქველობით აღსავსე სიყვარული თავიანთ ნებით აღრჩეულ ხელმწიფესი, ძმური ნდობა ერთმორწმუნე რუსეთისა, რომელსაც ჩაბარეს თვისი ბედი და ქართველობაზედ კი ხელი არ აიღეს; ხოლო ღღესაც, სრულიად სამართლიანად, არა უიშობენ, რომ ხელი ახლოს ვინმემ მათს ქართველობასა.

ბერ-მონაზონთა რიცხვი ღღესაც საკმაოა საქართველოში და დავიჯგრო—აღარ ახსოვთ, რომ იერუსალიმში მონასტრები აქვთ? პალესტინა იმ საუუუნო ანდროძთა ქვეყანაა, რომელიც მტკიცედ ჩაპრთვია და ჩაპსოვებია საქრისტიანო ძმობათა სხვა და სხვა მართლიერებას; ხანდახან ამ მართლიერება-უფლებათა მოქმედება შეფერხდება ხოლმე, მაგრამ იმას კი ვერაინ იტყვის, რადგან ხანი და ქაში გასულა, უნდა მოსპობილ იქმნას, ძალა დაეკარგოს საერო სამსჯავროს წინაშეო. საკმაოა გაიხსენოთ ბეთლემის საქმე, რომელიც შეიქმნა საბაბად სევასტოპოლის ომისა. საქართველოს ძველი უფლებანი პალესტინაში საფრანგეთის კუსტოდის უფლებაზე ნაკლების ძლიერებისა არ არის, და იმედი უნდა ვიქონიოთ, მათ წინააღმდეგ ვერას იტყვის ერთ-მორ-

წმუნე ბერძენთ სამღვდლოებაცა; ამ სამღვდლოებას, ცხადია, ახსოვს, რა სიუხვითა და წყალობით ეკიდებოდნენ ივერიის კეთილ-მორწმუნე მეფენი, ძველნი მშენებელნი იმ მონასტრებისა, რომელნიც ღღეს ბერძენთ გამგეობაშია. პალესტინაში ლათინთა კონგრეგაციები არსებობს, აგრეთვე იტალიელებისა და ფრანგებისა, დაარსდება კონგრეგაციები გერმანელებისა და, რასაკვირველოა, ლათინთა პატრიარქის მორჩილებაში იქნება ყოველივე ესე; მაშ მართლმადიდებელ ეკკლესიის საკეთილდღეოდ რატომ ბერძენთა მონასტრებთან ერთად არ უნდა არსებობდეს რუსთა და ქართველთა მონასტრებიცა?»

ჭეშმარიტება ყოველთვის ჭეშმარიტებად დარჩება, რამდენიც უნდა ფაროს ღ აბრუნდოს იგი კაცმა. სამწუნაროდ, ბევრია იმისთანა პირნი, რომელნიც სიმაართლეს ფარვენ ღ კაცის ნამდვილს სამსახურს სრულებით აქარწყლებენ თავისი პირადის სარგებლობისა, წინ ბიჯის წადგმისა, ყურადღების მიქცევისა და დამსახურებისათვის. ნშირად ამისთანა პირნი კიდევ ეწვევიან ხოლმე თავისი გულის წადილს ღ სხვისი დამცირებით და დაჭირვებით, ბევრად თუ ცოტად, წინ სდგმენ ბიჯს ღ კეთილდღეობენ. მაგრამ ბოლოს დროს ჭეშმარიტება და სიმაართლე თავს არ იფარავს ღ უფრო ბრწყინვალედ ამოკაშკაშდება ხოლმე. ნშირად შეგვგედრივართ გაზეთ «Моск. Вѣдомост.»-ში სტატიებს ჩვენი ქვეუნისა და ხაღხის შესახებ, რომდლებშიაც ერთ სიტყვასაც ვერ ნახავდით ნათქვამს ჩვენდა სანუგეშოდ. პატივი და დიდება ბ-ნს სოლოვიევს, რომლის სტატიის სიტყვები ჩვენ ზემოთ მოვიყვანეთ სხენებუღი გაზეთიდა. ჭეშმარიტად სასიამოვნოა ამისთანა სიმაართლით სავსე სტატიის კითხვა და ისიც «Моск. Вѣд.»-ში. სხენებუღი გაზეთის ზემოდ მოყვანილი წერილი ორი სხვა და სხვა ტომის ხაღხს აერთსულებს და აერთსულებს; რუსეთის მეორე გაზეთი «Новое Время» კი თავისი старожиль-ის წერილით ამის-

თანა ერთსულობის და ერთგულობის წინააღმდეგა. ღმერთმა იწებოს, რომ ამისთანა მოწინააღმდეგეთა რიცხვი შემცირებულყოს.

ღვკ. ლ. ლამბაშიძე.

ქართლ-კახეთის გუბერნიის მთელი სამღვდლოების დეპუტატების კრებისა გამო ქ. თბილისში ოქტომბრის 8—14-ღე 1893 წ.

(დასასრული *)

კრებაზე დიდი ბასი გამოიწვია დეპუტატთა შორის აგრეთვე ბ. ალბოვის მოხსენებამ ეპარქიალური დედათა სასწავლებლის ექვს-კლასიანად გადაკეთების შესახებ. ეს, თითქმის, მეორედ უდგენს სამღვდლოების კრებას ბ. ალბოვი ამ წინადადებას. განსვენებულის მთავარეპისკოპოსის შავდეს დროსაც შემოიტანა ბატ. ალბოვი ეს წინადადება და სთხოვა სამღვდლოებს ხსენებულ საჭიროებისათვის ხარჯი 2500 მანეთამდე. ამ ფულებს საკმაოდ რაცხდა იგი, რომ ხსენებულ სასწავლებელი ექვს-კლასიან სასწავლებლად გადაკეთებულიყო. წინა კრებაზე სამღვდლოებამ საქართველოს ექსარხოსად უოფილის, აწ განსვენებულის მთავარეპისკოპოსის შავდეს წინადადება ამ საგნის შესახებ მიიღო და ხარჯიც გარდაწვიტა, მაგრამ წყარო, თუ საიდან უნდა შემოსულიყო 2500 მანეთი, კი არ უჩვენებია კრებას. ქურნალი წარადგინეს უწმ. სინოდში, მაგრამ სინოდმა ეს დადგინილობა არ დაამტკიცა, ვინაიდან საიმე-

ლო წყარო არ იყო ნაჩვენები ახალი ხარჯისათვის.

უნდა გამოტეხილად ვსთქვათ, რომ არც ამ კრებას გამოუჩენია ამ საგნის შესახებ მომეტებული გამჭრიახობა. ბ. ალბოვი ბევრი მიზეზი დაასახელა ამ სამ-კლასიანი ეპარქიალური დედათა სასწავლებლის ექვს-კლასიანად გადაკეთებისა. ამ საქმისათვის ერთ დროებითად ითხოვდა ბ. ალბოვი 10,000 მანეთს, რომ ამ ფულით შეესუიდათ ერთი სახლი ადგილითურთ ამ ხსენებულ სასწავლებლის მანდობლად და შემდეგ უოველ წლობით ითხოვებოდა ხარჯი არა უმეტეს 2000 მანეთისა.

რამდენიმე დეპუტატი. ძლიერ კარგი იქნება, ვიყიდოთ სახლი ამ სასწავლებლისათვის და ეს სამ-კლასიანი დედათა სასწავლებელი გადაკეთდეს ექვს კლასიანად. საჭირო ფული ამ საქმისათვის მიეცეს სასწავლებელს წმინდა სანთლის ქარხნისაგან.

დ. დ. ლამ-ბე. უნდა მოგახსენოთ, მამანო დეპუტატნო, რომ ეს წინადადება პირველად არ ეძლევა სამღვდლოების კრებას განსახილველად. წინა კრებაზედაც იყო დოპარაკი ამ საგნის შესახებ და კრებამ კიდევ მიიღო საჭირო ხარჯი. ქურნალი დამტკიცდა და წარდგინდა უწმიდეს სინოდში, მაგრამ სინოდმა არ შეიწყნარა სამღვდლოების კრების დადგინილობა ამ საგნის შესახებ, რადგან ხარჯის წყარო მარტო სიტყვით იყო ნათქვამი ჭსაქმით კი არა სჩანდა რა. მაინცა და მაინც მიუცილებელ საჭიროებას არ შეადგენს ამ სასწავლებლის ექვს კლასიანად გადაკეთება, რადგან რუსეთშიაც არიან ამისთანა სასწავლებლები, და ჩვენ ხომ ჩვენი სიღარიბისა გამო ყველაფერი მოგვეტოება. მე მხოლოდ ერთი გარემოება მაკვირვებს. უოველივე ხარჯის დაფარვა თქვენ გნებავსთ წმინდა სანთლის ქარხნის შემოსავლისაგან. რუ თუ თქვენ არ უწით, რომ სანთ-

*) იხ. „მწეამსია“-ს № 2, 1894 წ.

ლის ქარხნები, ახალი კანონების ძალით, დიდ სარგებლობას ვერ გვაჩვენებენ. სანთლის ქარხნებს დიდ სარგებლობას აძლევდა ცერეზინი, ეხლა ამ ცერეზინის ხმარება აღკრძალულია და სად გნებავთ თქვენ, რომ 18 მანეთად იშოვოთ ფუთი წმინდა სანთლის ცვილი? ჩემის აზრით მკირეს ხანში 27—28 მანეთად ედირება. ფუთი ცვილი წმინდა სანთლისა. და ამ ფასს შემდეგ განა წმინდა სანთლის ქარხნის შემოსავალი არ დაიკლებს? საჭიროა, რომ ამ ხარჯის დასაფარავად სხვა რამე წყარო უჩვენოს კრებამ, თუ მაინცა და მაინც სურს კრებას ამ სასწავლებლის ექვს კლასიანად გადაკეთება.

სამდგდელოებამ ერთხმად დაადგინა ეპარქიალური სამ-კლასიანი საქალებო სასწავლებლის ექვს კლასიანად გადაკეთება და საჭირო ხარჯის წყაროდ როგორც სასწავლებლისათვის შენობის მოსაპოვებლად ისე უოველ წლიური მომატებული კლასების შესანახავად უჩვენა სანთლის ქარხნის შემოსავალი. ამის შემდეგ კრებას ჰქონდა მსჯელობა სანთლის ქარხნის საქმის უკეთესად წარმოების და სხვა ზოგიერთი კითხვების შესახებაც, მაგრამ, ჩვენდა სამწუხაროდ, კრების სხდომებს ჩვენ აღარ დავსწრებივართ და არც ვიცით, რა მოხდა ამას შემდეგ.

დაბეჯითებით შევიტყუეთ, რომ ამ კრების ქურნაღლი შესახებ 600,000 მანეთის სესხებისა უწინოდისაგან მათ მეუფებას, საქართ. ექსარხოსს ვლადიმირს არ დაუმტკიცებია. ისიც შევიტყუეთ, რომ მათ მეუფებას მოუხდენია განკარგულება, დაუნიშნავს კომისია, რომელსაც უნდა დაეთვალიერებია საქალებო სასწავლებლისათვის მოსაპოვებელი სახლი. ეს სახლი ძლიერ უვარგისი და ძლიერ ძვირი აღმოჩენილა. ცნობების შეკრების შემდეგ აღმოჩენილა, რომ სანთლის ქარხანას შემოსავალი ძლიერ მკირე ჰქონებია და ამიტომ არ შეძლებია სხვა რამე ახალი ხარჯის დაფარვა. დიად, ამნაირად გათავდა ქართლ-

კახეთის სამდგდელოების დეპუტატების კრება. მსჯელობა ბევრი იყო, დროც ბევრი მოიხმარეს, მაგრამ კრების მოქმედების სარგებლობა ჯერეთ ბევრი არა ჩანს-რა და შემდეგ რა იქნება, ამას მერმე შევიტყუობთ.

დამსწრე.

მ ა ს უ ხ ი

ზიარულ პროკურორს.

1879 წლიდამ დიდის სიამოვნებით მოველოდით ჩვენგან შედგენილი და გამოცემული კარაბაღინის გარჩევას ვინმე ექიმისაგან. სულით და გულით გესურდა, გამოსულიყო ვინმე და ეჩვენებინა ჩვენგან გამოცემული კარაბაღინის შეცდომები. 1880 წელში გაზ. «დროება» კიდევ დაგვიპირდა ამ წიგნის განხილვას, მაგრამ, ჩვენდა სამწუხაროდ, დღემდის ხმაც არავის ამოუღია.

კარაბაღინის პირველი გამოცემა სულ გაიყიდა. სანამ მეორე გამოცემას ხელს მიეყოფლით, ჩვენ მიემართეთ ყველას, რომ განეხილათ ეს წიგნი და მასში მომხდარი შეცდომები შეენიშნათ, რომ 2-ე გამოცემაში ავშორებოლით ძველ შეცდომებს, მაგრამ არავის ხმა არ ამოუღია. გამოვეციოთ მეორედ კარაბაღინი და როგორც ყველა ოჯახისათვის საჭირო და სასარგებლო წიგნი «მწყემსია»-ს ხელის მომწეროთ დაურიგეთ საჩუქრად წარსულ წელში.

ამ წლის გაზეთ «ივერიის» მე-17 №-ში ჩვენ წავიკითხეთ ბიბლიოგრაფიული წერილი. ამ წერილის ავტორს აუღია გასარჩევად ჩვენგან გამოცემული «კარაბაღინი», სულაქველიძის გამოცემა «სიმართლის კილობანი» და გუნიას კალენდრის «საეკიმონაწილი». ჩვენ დიდის სიამოვნებით მივევებეთ ამ წერილს და იმედი გვქონდა, ეხლა მაინც ჯეროვანად განირჩევოდა და დაფასდებოდა ამისთანა წიგნები, მაგრამ ძლიერ მოეტყუედით. ჩვენ გვეგონა, რომ წერილის ავტორი იქნებოდა ვინმე სპეციალურად მომზადებული ექიმი და ხელში შეგვიჩა ვილაცა ზი-

არელი პროვიზორი. პროვიზორი ქართული სიტყვა არ არის და ეინც უცხო ენები არ იცის, ექიმი ეგონება, ან ეინმე დიდი ნასწავლი კაცი. პროვიზორი ლათინურია და ნიშნავს აფთექარის თანამემწეს, წამლები მომზადებელს ექიმის ჩვენებით და მიწერილობით. — პროვიზორმა იცის მხოლოდ, თუ რომელ წამალს რა სახელი აქვს და მოამზადებს ისე, როგორც უჩვენებს ექიმი. რაიცა შეეხება ავადმყოფობას, მისი არა გავება რა და არც ის იცის, თუ რომელი წამალი მორჩინეს ავადმყოფს. აქედამ აღვიღად შევიღლიათ წარმოიდგინოთ, თუ რამდენად შეუძლია საექიმო წიგნების გარჩევა პროვიზორს, **ზიანკლეი იყოს იგი, თუ გინდ თფილისელი.**

მთელი წიგნიდამ აუღია ჩვენ **ზიანკლე პროვიზორს** რამდენიმე სია წამლის მომზადებისა და თავის შენიშვნებს სწერს. წამლების შესაზავებლად ამა და ამ წამლის ამდენი კი არ უნდა გეხმარათ, ამდენი და ამდენი გრანი და ან მისხალი უნდა გეხმარათო. რატომ ისე არ უნდა შეგეხმარებია წამლები, როგორც ზიარელი პროვიზორი გვეუბნება, ამას ის არაფრით გვიმტკიცებს. «გოფმანის კაპლი»-ს მომზადების შესახებ სწერს ჩვენი ზიარელი პროვიზორი, ერთ ნაწილ ეთერზე ორი წილი სპირტი უნდა და არა სამი წილი». რატომ არ შეიძლება სამი წილი სპირტის გარევა? ზიარელი პროვიზორი გვიჩვენებს, რომ ერთ წილ გოგირდის ეთერზე ორი წილი სპირტი უნდა იყოს გარეულიო. შესანიშნავი დოქტორი ფ. ესტერლენი თავის შესანიშნავ წიგნში «ფარმაკოლოგია»-ში ამბობს, რომ გოფმანის «კაპლი» მომზადდება ერთი წილი გოგირდის ეთერისა და სამი წილი სპირტისაგანო. რომელს დაეუფეროთ, ამ შესანიშნავ ექიმს ფარმაკოლოგს, თუ ზიარელ აფთექის თანამემწეს?...

მერე **ზიანკლე პროვიზორი** უბრუნდება № 2-ს და გვისაყვედურებს, თუ რატომ არ ეუჩვენებთ, სპირტი რამდენი უნდა იხმარებოდეს ამ «უნევერსალური კაპლის» მომზადებლადო. ვერ გავიგია, რომელ «კაპლზე» ამბობს იგი და ან რას ამბობს?

ქიანჭველების სპირტი, ამბობს ზიარელი პროვიზორი, მშვენიერი რამ საშუალებაა და რატომ არ ამბობთ, რა და რა სატყვიარისათვის იხმარება? ამისთანა სახალხო წამლებს, რასაც უფრო მეტს დასახელებთ, იმდენი კარგია: გარდა ტექსტისა აქაც უნდა ყოფილიყო მოხსენებული.(?) ძლიერ ვსწუხვართ, ბ. ზიარელი პროვიზორო, რომ მესამე ნაწილი ჩვენი

კარბადინისა არ წავიკითხავს და არც დაკვირვებინა ბარტ მეოთხე ნაწილს კარგად, თორემ არ წამოგვცდებოდათ ეს სიტყვები. მეოთხე ნაწილში წამლების მომზადება გვაქვს ჩვენ აწერილი და ის, თუ რომელი ავადმყოფობის წინააღმდეგ იხმარება ეს წამლები, ეს მესამე ნაწილში არის ნაჩვენები, სადაც აღწერილია სწეულებანი...

ჰკითხეთ ხალხს, ბ. პროვიზორო, ქეზაფს რას უწოდებენ, თუ «კრეზოტ»-ზედ არ მივითითონ. სახალხო საექიმო წიგნებში რა უნდა ამ წამლის ხმარებასო, ამბობს პროვიზორი, მაგრამ ეს თქვენი საქმე არ გახლავსო. საექიმო ჩიგნში ამაზედ ბევრი ლაპარაკი იყო, მაგრამ დანახვს შესაძლებელად მისი ხმარება ჩვენს წიგნში. მახაკის ზეთი კბილის წამლობისათვის იქნება თქვენ მოგწონს და სხვას არა...

«ზაბის სასმელად ხმარებას, ბრძანებს ზიარელი პროვიზორი, სჯობს სრულებითაც არ ურჩიოთ მთელი არსენალია (ნეტაყი გეცოდინა, რა არის არსენალი?) წამლებისა და განა სხვა ვერა იპოვნეთ რა?» და ვინ ურჩევს მერე მის სმას? ერთს ადგილს ვერ გვიჩვენებთ ჩვენს კარბადინში, რომ ამ წყლის სმას ეურჩევდეთ ავადმყოფს. თქვე დალოცვილო, კრიტიკოსობა გინდათ და წიგნს კი არ წაიკითხავთ.

„რასა ჰგავს ეს, ბრძანებს ჩვენი ზიარელი ხიმიკოსი პროვიზორი, განა ბელი კუპოროსი, «სერნოკისლი ცინკი» თეთრი ზაბიანია?!» გამოჩენილი ექიმის ესტერლენის წიგნში ფარმაკოლოგია არის დაწერილი: **Сѣрноокислая окись цинка бѣлый или цинковый купоросъ** და ჩვენც ვსთარგმნეთ, თეთრი კუპოროსი და ეანგარო ეიხმარეთ მიტომ, რომ ამ წამალს სწორედ ამ სახელს უწოდებენ იმერეთში და არა თუთიას, რომელი სიტყვაც წარმოადგება თათრული ენიდამ და არა ქართულიდამ.

№ 3. მამა დამბაშიძეს **ო.წ. რეცეპტი** მოჰყავს შიჩის საქმებისთვის, ამბობს ზიარელი პროვიზორი. ეს ღანდელ დროში განა გადგე ხმარობენ შიჩიდან სასაქმებელ წამლებს? ვსთქვათ, იშვიათად სჭირდებათ ბავშვების ავადმყოფობაში, რაღა მოგროკად ხო.წ.ის გამო სული ეხუთებათ და სხ. მაგრამ რა ალაჯი აქვს შიჩიდან სასაქმებელ წამლებს სახალხო კარბადინში!

ამას თქვენ არავინ გკითხავს. ალბათ შეიძლება ბოლა ამ წამლების მოყვანა კარბადინში, როდესაც

ექიმთა კრებამ განიხილა ეს წიგნი და ნება დაართო მის დაბეჭდვაზე.

ქვემოთ განავრძობს ზიარელი პროვიზორი

№ 14 და № 15. ამ რეცეფტებზედგან ვერუბა, რომ აკუტარს ლეინის მარლი და ლეინის მარლის მუკაჲ ერთი და იგივე ჭკანია, ამასთანავე შუშუნა სასმელების მოსამზადებლად სოდას და „კისლ-ტას“ ერთსა და იმავე წონისას უწევს, მაშინ, როდესაც სოდა უნდა წამდენამე გრანით მეტი იყოს.

სრულებით არ გვერნია, რომ ლეინის მარლი და ლეინის მარლის მუკაჲ ერთი და იგივე იყოს, მაგრამ საზოგადოდ ჩვენში ლეინის მარლის უძახიან და არა ლეინის მარლის მუკაჲს. შუშუნა სასმელის მოსამზადებლად სოდას გრანით არაიენ წონის. და არც ერთ ადგილას არ ვამბობთ ჩვენ მაინცა და მაინც სიმუხვე და სოდა ერთი და იმავე წონის უნდა იყოს-თქო. საიდან მოიფიქრეთ ეს?

იმეკეთის (ზღვის შიშის) ციბ-ცხელებას ჯერ-ზედ რა გრანი ჭინა-ჭინა ეუფაჲ?! ამბობს ზიარელი პროვიზორი, ათ გრანზედ ნაკლებ, აბა, რა სათქმელია, ეგ რუსულიდან რამ გითარგმნიათ, რუსეთის ციბა სულ სხვა აჩის და იქ, სადაც ჭათმეხსაც-ეგ აციებს, რა გრანი ჭინა-ჭინით აბა-რას გააჩაგებთ.

და სად ვამბობთ ჩვენ, რომ ზღვის პირა ადგილებში ცივებიან სწულთ ორი გრანი ჭინა-ჭინა მიეცით-თქო? ჩვენ ესწერთ: ცივებისაგან მოსარჩენად ავადმყოფს აძლევენ თითო ჯერზე ორს გრანს ან მეტს. საიდან მოეჩვენა ჩვენ ზიარელ პროვიზორს, ორ-გრან მეტ ხინას ნუ იხმართ დასალევათ-თქო?

№ 16. «სალთეი»-ს ორგან შეეხედი, ნეტა რა არის? უთუოდ «шалорей»-ს თქმა გინდათ, რომელსაც ქართულად სალბია ეწოდება, ბრძანებს ზიარელი პროვიზორი («ივერია» № 26).

ნეტაეი რას უწოდებს ზიარელი პროვიზორი шалорей-ის? ალბად მას шалфей-ის თქმა სურდა! ამისთანა შეცდომებს თუ გამოყვა ჩვენი ზიარელი პროვიზორი, ბევრ ღროს დაკარგავს და საქმე კი არ გაკეთდება.

ამისთანა შეცდომები კიდევ რამდენიმე მოჰყავს ზიარელ პროვიზორს ჩვენი კარაბადინის მეოთხე ნა-

წილიდან, მაგრამ ჩვენ უყურადღებოდ ესტოვებით ზიარელის შენიშვნებს, რადგან მისი შენიშვნები ძლიერ წერიმალად მოგვანია.

ზიარელი პროვიზორი კი არა საფრანგეთის პროვიზორიც რომ იყოს კაცი, მას მაინც არ შეუძლია გაიგოს, თუ რომელი წამალი რა ავადმყოფობის წინააღმდეგ იხმარება და რა ღროს. ეს არის ექიმის საქმე. მერე, წამალს სალბიას უწოდებთ, თუ სალთეის, სულ ერთია, ამით სხნებულს წამალს თეისი ძალა არ დააკლებს და არც რაიმე მოგმატება. სრულებით არ შეუძლია დამტკიცებით სთქვას პროვიზორმა, რომ ეს და ეს წამალი კარგია და ეს და ეს ცუდია. ამის შეტყობა დამოკიდებულია მხოლოდ ექიმებზე და მათ გუნებაზე!...

დოქ. დ. ლამაზიძე.

გონების საღაროადმ.

ზოგიერთი კაცების განთქმულ სახელს ხშირად შეეყავართ შეცთომამში.

ბერნარდი.

ყოველი კაცის სურვილი რომ დასრულოთ, სწორეთ ქვეყანა ჯოჯოხეთად გარდაიქცეოდა.

ბუასტი.

გასვრილი სენდისით კაცი ნეტარებაში მყოფობის ღროსაც კი ჯოჯოხეთშია.

მანტუონი.

ნორჩი ანგელოზა შეიძლება სიბერის ღროს ეშმაკად გარდაიქცეს.

ნემევერი ანდაზა.

წერა-კითხვის უცოდინებობა ხალხთა კარგი ნიშანი არ არის...

გორდონი.

კაცი დაბადებულია მოქმედებისათვის. კაცი, რომელიც არ მოქმედობს, უღროვოდ მკვდარია.

ბუასტი.

მღვდელთა საეკლესიოდ.

საეკლესიო სანთლის ქარხნების საქმის წარმოების შესახებ ახლად გამოცემულმა კანონებმა დიდი ცვლილება მოახდინეს სასოგადოდ ეველგან და კერძოდ სასულიერო უწევებაში. ეველამ იცის, რომ წინეთ ცერეზინი ხელს უწეობდა სანთლის მექარხნებს, რადგან ამ ნივთიერებას მომეტებულად ურევდენ სანთელში, ეს ვალბი ნივთი ამცირებდა წმინდა სანთლის ცვილის ღირსებას და ეს იყო მიზეზი, რომ დღემდე ფუთი ცვილი წმინდა სანთლისა 18 მანეთად ისუილებოდა და ზოგან ნაკლებათაც. დღეს კი, როდესაც ახალი კანონით აღიკრძალა ცერეზინის ხმარება წმინდა სანთელში, სანთლის ცვილი გაძვირდა და ფუთი 27—28 მანეთამდე ისუილება. მამასადამე სანთლის ქარხნებს ფუთ სანთელზე შვიდ-რვა მანეთამდე დააკლდებათ მოგება. იქ, სადაც ზაგეკლესიო სანთლის ქარხანა ათას ფუთს სანთელს ჰყიდდა წელიწადში, ერთბაშად იზარალებს რვა-ათას მანეთს. ამ გარემოებას სამღვდელთაგან ჯეროვანი უუზღდებთ უნდა მიჰქციოს.

რით შეუძლია სამღვდელთაგან, რომ ამ საქმეს დაეხმაროს? ცნობილი და დამტკიცებულია, რომ მთელი საქართველო, თითქმის, ერთი უზირველეს ალაგთაგანია დედა-მიწაზე, სადაც დიდის მოგებით შეიძლება ხელი მოკიდოს კაცმა მეფუტკრეობას. საეკლესიო სანთლის ქარხნებს ვერაფერი ვერ დაეხმარება ისე, როგორც მეფუტკრეობის გაძლიერება საქართველოში. ვინც მეფუტკრეობას ჯეროვანად მოჰკიდებს ხელს, ის დიდ სარგებლობას გაუწევს, როგორც ეკლესიებს, ისე თვით

სამღვდელთაგანს. თუ მეოჯახე ერთგულად ხელს მიჰყოფს მეფუტკრეობას ესლანდელი დასამლევი სკების საშუალებით, უოველთვის თითო სკა წელიწადში მისცემს მოგებას 5 მანეთამდე. რაც ჩვენს ქვეყანაში ფუტკრები დაუძინათ წელით, როცა ორი-სამი გირვანქა თაფლის გამოღება სდომებიათ სკიდან, მარტო ეს ფუტკრები იყო საკმაო მთელი საქართველოსათვის. ჩვენდა სამწუხაროდ, ეს ბარბაროსული საქციელი დღესაც ბევრგან სრულდება. ამისათვის ჩვენ ჩვენს გამოცემაში ქართულად ვბეჭდავთ დარიგებას მეფუტკრეობის შესახებ. სრული იმედია, რომ ჩვენი სამღვდელთაგან ერთგულად მიჰყოფს ხელს ამ საქმეს. მეფუტკრეობის შესწავლის მსურველთ შეუძლიათ, ვინც ჩვენზე დასწავლებით არიან, მოვიდნენ ჩვენთან დაბა უვირილაში, სადაც პრაქტიკულად შეუძლიათ შეისწავლონ მეფუტკრეობა და ახალი სკების მომზადება. დღეს, მადლობა ღმერთს, მეფუტკრეობის პრაქტიკულად შესწავლა, ახალი სკების მომზადება და დათვალიერება მსურველთ შეუძლიათ თბილისში, ბ. წინამძღვარი მგილის სკოლაში, ქუთაისში მიხეილ სკანავთან, ქუთ. სას. სასწ. მასწავლებელთ მატარამებთან, კუბში ბ. ნ. წერეთელთან და სხვ. ერთი სიტყვით საჭიროა მხოლოდ მონდობა და საქმის შეგნება. ზ ვინღა უნდა იყოს ამ საქმეში მაგალითის მიძცევი, თუ არა ჩვენი სამღვდელთაგან?

დგ. დ. ლამ-ბე

ფსალმუნნი ლღ.

საჯენ ივინი უფალო,
 ვინც ჩემთვის მანებელია.
 და ბრძოლენ ჩემ წილ, მებრძოლნი
 ჩემზედა აღდგომილია.
 ჩემს წინაკვამო შეკრიბენ
 მახელი, ქური და ფარი,
 უმართლოდ ჩემზედ მოსულ მტერს
 თავს რისხვა, მენი დაჰკარი.

არქვი ჩემ სულსა, ნუ შფოთავ,
 თვით მე ვარ შენი მხსნელიო,
 რომ სირცხვილელ კდმულნი
 ივლტოდენ ბილწნი, მტერიო.
 ალგავე ქვეყანისაგან
 ვით ქარისაგან მტვერიო,
 ჰყვენ გზანი მათთვის ბნელ, ცთომილ,
 საფრხენი მრავალფერიო.
 თვითონ შთაყარნე იგინი
 ჩემთვის დაგებულ მახეში,
 მოწყალე მექმენ, უფალო,
 რომ არ შთავევარდე საფრხეში.
 კეთილის ნაცელად ბოროტი
 მომაგეს, ცული იზრახეს,
 განირუენეს, არ შეინანეს,
 არ დასცხრენ და შეურაცხმევენ.
 შევიტკბე ისე როგორც ძმა
 და მეგობარი გულითა,
 მაგრამ იმათ კი ბოროტად
 მიმიდეს სიძულილითა.
 უფალო, ოდეს მომხედავ
 და განაშორებ ჩემს სულსა
 ძვირის საქმისა მათისგან,
 მძლავრთაგან ჩემს გულს მოწყლულსა?
 პირში კეთილსა მეტყვიან,
 პირსუკან ბოროტს ზრახანენ,
 და იხარებენ ჩემზედა,
 თუ რომ დაცემულს მნახავენ!
 ნუ მისცემ ადგილს მათ გულში
 იმ ფიქრს, რომ შთაენთქათ იგო.
 დიდ არს უფალი, მშვიდობის
 მოყვარე მონისთვისა,
 მე, მონა მადიდებელად
 მისის სახელის წმიდისა.

რ. საჯახოხელი

სახელომძკანელი, საყურადღებო, საჭირო და სასარგებლო ცნობათა განყოფილება.

დარჩება მეფუტკრეობის დაწვებისათვის

(გაგრაქლება *)

დასკვანა დასაშლელი სკა

სრულ-თავიანი ჩარჩოები.

როგორც ზემოთა ვთქვით, ერთი ფიჭის და-
 საწყისადმე მფორე ფიჭის დასაწყისამდე საჭიროა სამი
 მეოთხედი გოჯისა, არც მეტი—არც ნაკლები. ამი-
 სათვის ყოველ ჩარჩოს უკეთებენ თავის სიტარტეს
 გოჯის სამ მეოთხედს. რაც შეეხება ჩარჩოების სიგრ-
 ძე-სიმაღლეს, სხვა და სხვა ნაირს ხმარობენ. ჩარჩო-
 ები მიეწყობიან ერთი მეორეზედ მჭიდროდ თავებიზ
 ისე, რომ ზემოდამ სინათლე არ ჩავიდეს, მხოლოდ
 მათ ქვეშ იატაკამდის უნდა იქმნეს ცარიელი ადგი-
 ლი არა ნაკლები ნახევარ გოჯისა, გვერდებსა და
 კედლებ შუა კი—არა ნაკლები მესამედ გოჯისა,
 თუმცა აქ არც დიდი უნდა იქნეს ცარიელი ალაგი,
 თორემ ფიჭებს გადააცილებენ ჩარჩოებზე და მიამბენ
 კედლებზე, მიუცლებელ საჭიროებას შეადგენს ყვე-
 ლა სკებისათვის მოსარგო ჩარჩოების კეთება; უპი-
 სოდ მეფუტკრეობა თავის სასარგებლო მიზანს ვერ
 მიაღწევს. აგრეთვე მჭიდროდ იქნება შეკრული მთე-
 ლი სკაც, რომ იატაკიდან, გვერდებიდან და წინა
 პირიდან ჭურჭულანები და ნაბზრები არ ექმნეს. ქე-
 რის მაგივრად იქმნება ერთი-მეორეზე წაწყობილი
 ჩარჩოები. ხოლო უკანა გვერდი—შესახვე-გამოსა-
 ხვევი, რომ ჩარჩოების ამოკლება და ჩამატება არ
 მოგვიშალოს. ძალიან სასარგებლოა ექნეს გამოსა-
 ლები იატაკი. ეს კარგია გაწმენდისათვის. წინა კე-
 დელზე (შუბლზე) დაეტანება ორი საფრენი თვალი,
 ერთი—შუბლის ფიცრის და იატაკის შესაერთებელ-
 თან და მეორე ზემოდ. ქვედა საფრენთან უნდა მიაკ-
 რათ ბატარა ფორფიტა ფუტკრების დასაჯდომად.
 ცეს შენობისათვის თვალი დაეტანება გვერდით,
 თფილისათვის კი ფიჭის პირდაპირ. სახურავი სჯობია
 ფიცრისაგან გაკეთებული. სკის მასალა უნდა იყოს

*) იხ. „მწვემის“ მე-23 № 1893 წ.

ხელის და იმისთანა მასლიდგან (ხიღგან), რომ კლება-მომატება არ იცოდეს, მაგალ. რთხმელა, წიფელა და ალვის ხე.

ვიწრო თავიანი ჩარჩოები

ამგვარ სკებს ის გარჩევა აქვსთ პირველთან, რომ ჩარჩოებს უფრო ვიწრო აქვსთ თავები, საიდა-მაც ფიჭები დაიწყებია, რის გამო მათ შორის ფუტკრებისათვის მალლა ასეველი ალაგი რჩება. ეს გარემოება მეფუტკრეს აძლევს შეძლებას ერთი დახედვით შეიტყოს ფუტკრის ცხოვრება და ამ მიზნისათვის არ აურ-დაურდოს ჩარჩოები.

სათაფლე განყოფილება, მისი მიზანი და მოხმარება.

უმთავრესი საქმე განიერული მეფუტკრეობისა არის რაც შეიძლება ბევრი თავლის მიღება, რაისათვის საჭიროა საქმაო მუშა ფუტკარი გავაშენოთ იმ დროასათვის, როდესაც თავლის უმთავრესი საშოგრობა იწყება, მონაერის რიცხვი კი შევამცირაოთ. სკაში მეფუტკრემ არ უნდა დააყენოს მამალი ფუტკრის ფიჭა და თუ ამას უკრადლება არ აქვს მიქცეული, დარწმუნებული უნდა იყოს, რომ იმისთანა მეფუტკრე სრულიად უცოდინარია თავის საქმისა, ანუ ზარმაცი. საქმე იმაშია, რომ თუ ფუტკრებს დრო აქვსთ აშენონ ფიჭები, მაშინ ღონიერი ნაყრები, რომლებსაც ძველი დედო ჰყავსთ (იმ გაზაფხულის გარდა ყველა ძველად ითვლება), მონაერის ფიჭებს აგებენ, რის გამოც შენდება ურიცხვი მონაგარი ტყუფილა, შემქმელი ფუტკრების ნაღვაწ-ნაშრომისა.

ზემოდ აღნიშნული მიზნის მისაღწევად მეფუტკრები ხმარობენ სხვა და სხვა საშუალებას. სათაფლე განყოფილებას აკეთებენ ბუდის ცალკე, რომ დედოს ნება არ მისცენ მოსცილდეს ბუდეს და სდოს კვერცხი თავის სურვილისამებრ. ხშირად ხდება, რომ სკა ღონიერია, მაგრამ თავლის საშოგრობის დროს მანც ძლიერ შენდება. ეს ხელს უტარავს თავლის შენახვას, რადგან ბარტყები დიდ ალაგს იკავებენ სკაში, ბევრ თავლს ანადგურებენ და ფუტკარსაც ბევრს აცდენენ მოვლის დროს. სკა მანამდის უნდა გაღონიერდეს, თორემ ახლა მუშაობა უნდა. დედო რომ სათაფლე განყოფილებაში არ გავიდეს, ხმარობენ

ერთგვარ რკინის ცხრილს; რომელშიაც გაეტევიან მარტო მუშა ფუტკრები. ეხლა ყველაზედ საუკეთესო განცმანის ცხრილია, რომლითაც ჰყოფენ ბუდის ფიჭებს სათაფლე განყოფილებიდან. ფუტკრები ხედვენ, რომ სათაფლე განყოფილებას ფიჭებს დედო ვეღარ მოიხმარს ბარტყებისათვის და თაფლით აესვენენ. საშოგრობის მოსზობის შემდეგ მეფუტკრე სზობს სათაფლე განყოფილებას და თაფლს, რაც ფუტკრებს არ დასჭირდებათ საზამთროდ, თავისათვის ინახავს.

დადანი სკა

გამოჩენილმა ამერიკელმა მეფუტკრემ დადანი, იმის მიხედვით, რომ ინსტინქტურად ფუტკრები თავის საზრდოს—თაფლს აგროვებენ სკის თავში, ე. ი. ზევით, ქვევით კი საბარტყე ბუდეს, მოაწყო საუკეთესო სკა, რომელიც შესდგება ორის ანუ სამის სართულიდგან. თვითეული სართული შესდგება სწორი ოთხკუთხიანი ყუთიდგან. ერთ მათგანში სცხოვრობს ფუტკრის ოჯახი; ჩარჩოების თავზე გადაფარებულია ძველი ტილო ანუ სხვა რამე ქსოვილი, რომელსაც დათვალეიერების დროს ნელ-ნელ გადახვევენ. თავს ადგია რიგინად მოხდენილი და მაგრად შეკრული თავსახურავი. როდესაც ბუდე გაივსება ბარტყებით და კვერცხებით, ფუტკრები გამირავლდებიან და თავლის ზიდვა გაჩაღდება, მაშინ თავსახურავს მოხდინან, საფარს ააცლიან, მის მაგივრად დაფარებენ ცხრილს და შემდეგ ზევიდგან დაადგმენ მეორე ყუთს. ეს ყუთი წარმოადგენს სათაფლე განყოფილებას. ფუტკრების ამოსატყუებლად ამ განყოფილებაში ჩადგმენ ერთს ანუ ორ ბარტყიან ფიჭს, დანარჩენს კი ჩააწყობენ ცარეელ მზა ფიჭებს. აგრეთვე მოიქცევიან მესამე ყუთის დადგმაზედცა, თუ საჭირო იქმნა. როდესაც თავლის საშოგრობა გათავდება, მაშინ სათაფლე განყოფილება ისპობა; ჩარჩოებიდგან ფუტკრებს ჩაფენთხენ ბუდეში, თაფლს კი, რაც ფუტკრებს არ დასჭირდებათ, საზამთროდ შეინახვენ.

დადნის მეფუტკრეობა მოითხოვს სკების უნაკლებლობას (ამისათვის ძვირიც არის), დიდს თვალყურისდგებას და მუდამ საფუტკრეზე ყოფნას. მეფუტკრეს არ შეუძლია იქონიოს საფუტკრეები სხვადასხვა ალაგას, რადგანაც ერთს ვერ მოსცილდება. ამ შემთხვევაში ერთი საფუტკრე არ მისცემს მეფუტკრეს ნებას გააშენოს დიდი რიცხვი ფუტკრებისა, თუ არ

შემოიღო თესვა სათაფლე მცენარეებისა, რომელთაც უნდა აძლიონ ფუტკარს თაფლი მთელი ზაფხულის განმავლობაში, და არა ერთ რომელიმე დროს. აღრე გამოზაფხულზე ფუტკარს უნდა განგებ ჰქმევა, რომ აღრევე გალონიერდეს და თაფლის საშოვრობაზე მუშა არ დააკლდეს. ამასთანავე აუცილებელი საჭირო არის მრავალი ხელსამწყობი.

ამისთანა მეთუტკრობა სახელდახელოა მხოლოდ ზოგიერთისათვის და არა საზოგადოების უმრავლესობისათვის.

ლ ა ი ა ნ ს ი ს ს კ ა

დიდმა განთქმულმა და პატივცემულმა ფრანგმა ლაიანსმა სულ სხვა ნიადგზე დააყენა მეთუტკრობა. მისმა სწავლამ და გამოცდილებამ ყველას შეძლება მისცა იყოლიოს ფუტკარი სადაც და რამდენიც უნდა იმ დროს, როდესაც სხვა საქმესაც არ მოცდება.

სკები არიან ერთგული, რომლებშიაც ფუტკრები ძვირად ნაყრობენ. მათ გაზაფხულზე აძლევენ (აწყობენ შიგ ჩარჩოებით) მზად ფუტკრის ფიჭებს და მით წინათვე სზობენ მონაერების უბრალო ვაშენებას. ბუდისათვის (კვერცხისა და ბარტყებისათვის). საჭირო ალაგს სკაში ჰყოფენ დანარჩენი ადგილიდამ ცხრილით, რომ დედო სანაშენო ბუდეს ვერ ვაშორდეს და მით თაფლის გროვებას ხელი არ შეუშალოს. რადგანაც ფუტკრებს ფიჭის შენება ძალიან ამხნევეს, ამისათვის ცარიელი ადგილიც ბევრი აქვსთ სათაფლე განყოფილებაში, რომ თვითონაც აშენონ ფიჭები. შეიძლება მაშინ მონაერის ფიჭებიც ჩამოიყვანონ, მაგრამ რადგანაც დედოს იმ განყოფილებაში მსელებლობა არ ექმნება, მათ ფუტკრები თაფლის ჭურჭლად მოიხმარენ. ამისთანა სკებს დიდი შოვლა არ სჭირდება, რადგანაც სრული არიან და სათაფლე განყოფილება არ შეადგენს ცალკე მოსახსნელ განყოფილებას. სათაფლე განყოფილება კეთდება ჩარჩოებ შუა ცხრილის ჩადგმით, რომელიც შემოდგომაზედ შეერთდება ბუდესთან ცხრილის ამოღებით. ამგვარი მეთუტკრობა მითაა ადვილი, რომ მთელს წელიწადში სჭირდება მხოლოდ ორჯერ ნახვა. აპრილში ბინის კასადიდებლად და შენახულების დასახედავად, შემოდგომაზე—თაფლის ამოსაღებად და ზამთრისათვის მოსამზადებლად. ეს უკანასკნელი სკა ამით აძლევს მეთუტკრეს ნებას იყოლიოს ფუტ-

კარი სხვა და სხვა ადგილებზე და იმსახუროს თვით ბუნება სათაფლე მცენარეების გაუშენებლად.

პირველად, როგორც ზემოთა ესთქვით, გაისინჯება სკები გაზაფხულზედ იმ დროს, როდესაც ფუტკრებს თორმეტი დღე მაინც უმჭუშენიათ გარედ (იმაზე აღრე არ ივარგებს). ყველა ბარტყებიანი ფიჭები უნდა მიეწყოს სკის ერთ ყურეში იმ რიგზე, როგორც დაგვხდათ. ხოლო იქით-აქეთ უნდა ჰქონდეს კოტობენი თაფლიანი ფიჭები. ეს უკანასკნელები წარმოადგენენ ორ ბუნებით კედლებს ბარტყების სიცივისაგან დასაფარავად.

რ. ჩინლაძე.

შ მ წ ი რ უ ლ მ ბ ა ნ ი.

1) ზემოჩიბათის წმ. გ. ეკლესიის მღვდლის თომა ჯორბენაძისაგან:

„მ. რედაქტორო! გთხოვთ მადლობა გამოცემაზე დალოთ თქვენის ჟურნალის «მწყემსი»-ს საშუალებით როგორც მე, აგრეთვე რწმუნებულმა ჩემმა მრევლმაც ფოთის ქალაქის მცხოვრებს აღექსანდრე ჯორბენაძის მეუღლა დესპინეს, რომელმაც შემოსწირა ჩემდამო რწმუნებულ ეკლესიას ტრაპეზზე დასადგმელი ოქროში დაფერილი სანაწილე, ღირებული 18 მ. და ემბაზი—10 მ., და კიდევ სხვა და სხვა უსაჭიროესი ნივთები.

2) ჯალაურთის წმ. გ. ეკლესიის მღვდლის ი. ჩაჩანიძისაგან:

«მ. რ. უმორჩილესად გთხოვთ ნება მიბოძოთ, რომ თქვენი ჟურნალის «მწყემსი»-ს შემწეობით გულითადი მადლობა გამოუცხადო იმ პირთ, რომელთაც შემოსწირეს სხვა და სხვა ნივთები ჩემდამო რწმუნებულს ჯალაურთის წმ. გ. ეკლესიას. აისიაც შემომწირველთა:

გლ. ს. ლამბაშიძემ მინაში ჩასმული და ვერცხლით შემკობილი მაცხოვრის ხატი, ღირებული ოცი მ., გლ. პეპო ძინძიბაძემ 1 ბრონზის შემკობილი ჯვარი ტრაპეზზე დასასკენებელი, ღირებული 1 თუნდისა, გლ. სანჩო ძინძიბაძემ ვერცხლის საცეცხლური, ღირებული, 10 მ.

რედაქციის წახუსნი.

გრიგ. ტყე—მეს. როდესაც ყველანი აგრე გულგრილად ეპყრობიან ეპკლეისის შენობის საქმეს, გა- ზეთში დაბეჭდილ სტატიას ვინღა მიაქცევს ყურადღებას? სოფელმა ხარფი უნდა მოსო- ხოვოს ხუროთ-მოძღვარს, რომელმანც ეკ- ელესიის გეგმა შეადგინა და ტაძრის შე- ნობა შეამოწმა და მტკიცე და რიგიან აშენებულად იცნო. თქვენ იტყვიან: ეს არც ერთი არ ასრულებულაო. საქმეც ის არის, რომ ჩვენმა ხალხმა ვერ შეიგნო კიდეგ— ბლაღოჩინი ხუროთ-მოძღვარი არ არის და კაპეიკიან ქაღაღადზე დაწერილი კანტრაქტი ნატარეუსის დაუმოწმებლად გროშათ არ გამოდგება საჭიროების დროს...

მღვ. ჰ. კვა—იას. თქვენი სიტყვა დაგვიანებულა და არ იბეჭდება.

მასწავ. ზობონიძეს. ძლიერ ცდებით, თუ მართლა ფიქრობთ, რომ 1200 მ. მისი წყალობით დაგინიშნათ. ამას უმაღლესდეთ, იცით ვის? ნახეთ მიწერ- მოწერა ამ საქმეზედ 1892 წ. და გაიგებთ. სხვა თქვენი მონაწერი ამბები ძლიერ დაგ- ვიანებულა და არ იბეჭდება.

ზოგიერთ წიგნთ-საცაგების და სამკითხველოების დამაარსებელთ. ჩვენ რაღაცა ეჭვის თვალთ ვეუხურებთ ასე ხშირად და ბევრგან სამკითხველოების გაგრძელებას. ვაი, თუ ზოგიერთ პატო- ნებს ეს სამკითხველოები თავიანთ თავი- სათვის გაეხსნათ და არა საზოგადოებისათ- ვის... საჭიროა ოფიციალურად ვიცოდეთ, რომ სამკითხველო არის გახსნილი...

მღ. გ. გოგიჩ—ს. გამოგვიგზავნეთ ათი შაურის მარკა და მიიღებთ კარაბადინს. ამ 1894 წ. კი ხელის მომწერნი ყველანი მიიღებენ დაპირებულ საჩუქარს.

მღ. მ. გავაშ—ს. თქვენი სიტყვა არ იბეჭდება.

მღ. ს. ნი—მეს. მაგაზედ მეტი დასჯა იქნება უქმის მტე- ხელისა? ვალაზე პური დაბნევიან შენით, ბზე ქარს წაუღია და ისინიც იქვე მოუკ- ლაგს. ჭეშმარიტად სასტიკი დასჯაა, თუ მართალია, რასაც იწერებთ.

მიიღება ხელის-მოწერა 1894 წლისათვის ორ კვირულ ზამოცემათა ქართულს

„მწევეს“-ზე
 ზ
 რუსულ «П А С Т Ы Р Ь»-ზედ

მიზანი და დანიშნულება გაზეთისა: 1) შეატყო- ბინოს სამღვდლო და საერო წოდებას ყველა გან- კარგულება და მოქმედება უმაღლესთა სასულიერო და საერო მართებლობათა, კონსისტორიათა და მღვდელ-მთავართა; 2) გაავრცელოს ქართველ სასუ- ლიერო წოდებაში და ხალხში სალიტერატურო სწავლა და ცოდნა საეკლესიო და საზოგადოებრივი ცხოვ- რების კითხვათა შესახებ; 3) გაავრცელოს საქართვე- ლოს სამღვდლო და საერო წოდებაში სწავლა და მეცნიერება ქრისტიანობრივი კეთილ ზნეობისა და სარწმუნოებისა და 4) აუხსნას და განუმარტოს სამღვდლო და საეკლესიო მოსამსახურე პირთა ზო- გიერთი საეჭვო კითხვები, რომელთა ცოდნა მიუცი- ლებელ საჭიროებას შეადგენს მათთვის მტკიცედ მათი მოვალეობის აღსრულებისათვის.

მიზანი და დანიშნულება რუსული გამოცემისა ზემოხსენებულის პროგრამის აღსრულების ვარდა არის—1) შეატყობინოს რუსეთის სასულიერო და საერო წოდებას შინაარსი შესანიშნავ და საინტერე- სო «მწევეს»-ში დაბეჭდილ სტატიებისა; 2) გააც- ნოს რუსეთის სასულიერო და საერო წოდებას სა- ქართველო, ეს დამორბეული კუთხე რუსეთის იმპე- რიისა და საქართველოს სასულიერო და საერო წო- დება ქართული გამოცემის საშუალებით გააცნოს რუსეთის სასულიერო მწერლობას ზეხალხის ცხოვრებას.

ფ ა ს ი ქ უ რ ნ ა ლ ი ს ა :

12 თვით «მწევესი» 5 მ. | 6 თვით «მწევესი» 3 მ.
 — ,, ორივე გამოცემა ,, — ,, ორივე გამოცემა 4 მ.
 — ,, რუსული ,, 3 მ. | — ,, რუსული ,, 2 მ.

სოფლის მასწავლებელთ გაზეთები დაეთმობათ
 მთელის წლით სამ მ ა ნ ე თ ა დ.

რედაქციას აქვს კანტორები: **ჭუთასში** ხანანაშვილების სახლებში და **ვერდიანში** რედაქტორის საკუთარს სახლებში.

ზაზეთზე ხელის-მოწერა შეიძლება როგორც **ვერდიანში**, აგრეთვე **ჭუთასში**.

ზარემ მცხოვრებთა ჟურნალის დაბარება შეუძლიათ ამ აღრესით: **Въ Квирилы, въ редакцію газеты и журнала „ЩЦЕМСИ“ и «ПАСТЫРЬ».**

სახელმძღვანელონი,

დაწკრადნი იაკობ გვგებაშვილის მიერ.

დედუ-ენს, ანუ ანბანი და პირველი საკითხავი წიგნი, საერო და სამრევლო სკოლებში სახმარებელი, მეცხრე შეესებული გამოცემა, დაბეჭდილი წერა-კითხვის საზოგადოების მიერ. ამ გამოცემაში ჩართულია თავში სახატავი სურათები და ბოლოში საწერი დედანი, ასე, რომ ამ წიგნის მხმარებელთ აღარ მოუნდებათ სეიდე არც სახატავებისა და არც დედნისა. შასი ისევე ექესი შაურია, ყლით ორი აბაზი. შს წიგნი მოწონებულია და შართულის ენის სახელმძღვანელოდ დანიშნული განათლების სამინისტროს მიერ და უწმიდესის სინოდისაგან... შინც ერთად იყიდის ოც და ათსან მეტს ცალსა, წიგნი დავთმობა ხუთ შაურათ, ყლით შშ კაპ.

გუნებვის კარი, ანუ საკითხავი წიგნი, უმცროსს კლასში სახმარებელი, მეშვიდე გამოცემა, შემკული სურათებით და საქართველოს ქარტი. დაბეჭდილია წერა-კითხვის საზოგადოების მიერ. შასი ყლით ოთხი-აბაზ უზალთუნი (90 კაპ.). უყდოთ ეს გამოცემა არ ისყიდება. შინც ერთად იყიდის ათს ცალსა, წიგნი დავთმობა ოთხ აბაზად, ეინც ოცსა—თუთხმეტ შაურად და ეინც ოც-და-ათსა—თოთხმეტ შაურად. შს წიგნიც მოწონებულია სამინისტროსაგან, როგორც „შშენიერი სახელმძღვანელო შართულის ენისა“ და აგრეთვე უწმიდესი სინოდისაგან.

კ მ კ რ ი, ანუ ანბანი და პირველი საკითხავი წიგნი, სახლობაში სახმარებელი, გამოცემა მეშვიდე, ფასი ორი შაური; ნარდათ 8 კაპეიკი.

კ მ ნ ს საყმაწვილო მოთხრობათა ბუნების მეცნიერებიდგან, მესამე გამოცემა, სურათებიანი, ფასი ათი შაური, ეინც ნალდ ფულზედ იყიდის ათს ცალსა, ცხრა შაურად მიეცემა წიგნი, ეინც ოცსა, ორ აბაზათ. წიგნი მოწონებულია როგორც სამინისტროსაგან, ისე სინოდისაგანა.

ხ მ მ ლ ი, ანუ რჩეულთა ლექსთა კრება მოზრდილ ყრმათათვის, მეორე გამოცემა, ფასი ექესი შაური. მოწონებულია სამინისტროსა და სინოდისაგან.

კუნწულუ, ანუ საყმაწვილო მოთხრობანი, ფასი ორი აბაზი. მოწონებულია როგორც სამინისტროსაგან, ისე სინოდისაგან.

იანანან რუ ჰქმნა? მოთხრობა მოზრდილი ყმაწვილებისათვის, ფასი ორი შაური.

საშის მიწმში? საყმაწვილო მოთხრობა, ფასი ერთი შაური.

ასკინმის მში საყმაწვილო მოთხრობა მეფე მრეკლეს სურათით და ქარტით, ფასი ორი შაური.

მირითალი უკუმბართობ, პუბლიცისტური წერილი დედა-ენის მნიშვნელობის შესახებ კერძო აღმძიანის და მთელის ერის ცხოვრებასა და წარმატებაში, ფასი ერთი აბაზი...

РУССКОЕ СЛОВО, часть первая, издание четвертое цѣна тридцать копеекъ, въ переплетѣ 40 копеекъ.

РУССКОЕ СЛОВО, часть вторая, издание третье, цѣна 40 копеекъ. Въ переплетѣ 50 коп.

РУКОВОДСТВО для учащихся къ преподаванію русскаго языка по „Русскому Слову“, цѣна 50 коп.

Объ части «Русскаго Слова» одобрены въ качествѣ учебнаго руководства по русскому языку для грузинскихъ школъ, а «Руководство для учащихся» одобрено для библиотекъ низшихъ и среднихъ учебныхъ заведеній всего Кавказскаго учебнаго округа, и то и другое одобрено учебнымъ Начальствомъ, съ утвержденія Господина Главноначальствующаго. (Смотри „Сборникъ“ распоряженія по управленію Кавказскимъ Учебнымъ округомъ стран. 1965 и 1967).

Равнымъ образомъ одобрено и рекомендовано Русское Слово» дуковнымъ учебнымъ Начальствомъ.

(15—5)